

PRÍRUČKA K OPRÁVNENOSTI VÝDAVKOV PRE NÁRODNÉ PROJEKTY

Operačného programu
Kvalita životného prostredia

Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky

Riadiaci orgán pre Operačný program Kvalita životného prostredia

verzia 1.2, 24. novembra 2016

Obsah

1.	Úvod	3
2.	Podmienky oprávnenosti výdavkov	4
2.1.	Všeobecné podmienky oprávnenosti výdavkov	4
2.2.	Špecifické podmienky oprávnenosti výdavkov	6
3.	Rozdelenie oprávnených výdavkov	8
4.	Pravidlá oprávnenosti pre najčastejšie sa vyskytujúce výdavky	11
5.	Kategorizácia oprávnených výdavkov	21
6.	Neoprávnené výdavky pre národné projekty OP KŽP	22
7.	Podmienky hospodárnosti výdavkov	23

1. Úvod

Príručka k oprávnenosti výdavkov pre národné projekty Operačného programu Kvalita životného prostredia (ďalej aj „Príručka“) je jednotná pre národné projekty realizované v rámci Operačného programu Kvalita životného prostredia (ďalej len „OP KŽP“). Príručka zohľadňuje pravidlá oprávnenosti výdavkov definované Centrálnym koordinačným orgánom (ďalej len „CKO“) na národnej úrovni v Systéme riadenia európskych štrukturálnych a investičných fondov na programové obdobie 2014 – 2020 (ďalej len „Systém riadenia EŠIF“), v Metodickom pokyne CKO č. 4 k číselníku oprávnených výdavkov v platnom znení, Metodickom pokyne CKO č. 6 k pravidlám oprávnenosti pre najčastejšie sa vyskytujúce skupiny výdavkov v platnom znení, ako aj Metodickom pokyne CKO č. 18 k overovaniu hospodárnosti výdavkov v platnom znení.

Cieľom tejto Príručky je zdefinovať pravidlá oprávnenosti výdavkov pre národné projekty (ďalej len „NP“) OP KŽP tak, aby boli vytvorené podmienky pre transparentné, jednoznačné a efektívne posudzovanie oprávnenosti výdavkov projektov zo strany riadiaceho orgánu/sprostredkovateľského orgánu (ďalej len „poskytovateľ“) v procese schvaľovania a kontroly národných projektov. Príručka opisuje všeobecné, ako aj špecifické podmienky oprávnenosti výdavkov, definuje rozdelenie oprávnených výdavkov vo vzťahu k aktivitám projektu (priame výdavky, nepriame výdavky), stanovuje pravidlá oprávnenosti pre najčastejšie sa vyskytujúce výdavky a kategorizuje oprávnené výdavky na triedy, skupiny a typy (*Príloha č. 1 Číselník oprávnených výdavkov pre národné projekty*). Príručka ďalej definuje nástroje na zabezpečenie hospodárnosti výdavkov využívané pri NP OP KŽP, s dôrazom na finančné a percentuálne limity (*Príloha č. 2 Finančné a percentuálne limity pre národné projekty*). Príručka zároveň uvádza výdavky, ktoré sú neoprávnené na financovanie v rámci národných projektov OP KŽP.

Za interpretáciu oprávnenosti výdavkov v súlade s touto Príručkou zodpovedá poskytovateľ. Ministerstvo životného prostredia SR ako riadiaci orgán (ďalej len „RO“) pre OP KŽP si vyhradzuje právo, v prípade potreby, informácie v tejto Príručke upraviť, doplniť alebo aktualizovať, a to najmä v nadväznosti na skúsenosti, ktoré vyplynuli z implementačného procesu. O aktualizácii Príručky bude RO pre OP KŽP informovať žiadateľov/prijímateľov na webovom sídle OP KŽP (www.op-kzp.sk). Táto Príručka, a rovnako tak každá jej aktualizácia, nadobúda platnosť dňom jej schválenia a účinnosť dňom jej zverejnenia na webovom sídle www.op-kzp.sk.

Informácie, ako aj pravidlá k preukazovaniu (dokladovaniu), účtovaniu a úhrade oprávnených výdavkov na strane prijímateľa sú detailne uvedené v **Príručke pre prijímateľa** OP KŽP (ďalej len „Príručka pre prijímateľa“) pre oblasti podpory:

- **Prioritná os 1, Prioritná os 2, Prioritná os 3 (špecifický cieľ 2) a**
- **Prioritná os 4.**

2. Podmienky oprávnenosti výdavkov

Pravidlá oprávnenosti výdavkov sú stanovené na vnútroštátnej úrovni v súlade s čl. 65 ods. 1 všeobecného nariadenia s ohľadom na platnú národnú legislatívu, najmä zákon o rozpočtových pravidlách¹, zákon o účtovníctve² a zákon o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy³, okrem prípadov, keď sú stanovené osobitné pravidlá vo všeobecnom nariadení alebo pravidiel pre jednotlivé fondy.

2.1. Všeobecné podmienky oprávnenosti výdavkov

Vecná oprávnenosť výdavkov

Z hľadiska vecnej oprávnenosti musí výdavok spĺňať nasledujúce podmienky:

- výdavok je v súlade s platnými všeobecne záväznými právnymi predpismi (napr. zákon o rozpočtových pravidlách verejnej správy, zákon o verejnom obstarávaní⁴, zákon o štátnej pomoci⁵, Zákonník práce⁶, zákon o DPH⁷, zákon o účtovníctve) a podmienkami definovanými vo vyzvaní na predloženie národného projektu (ďalej len „vyzvanie“);
- výdavok je vynaložený na projekt (existencia priameho spojenia s projektom) schválený poskytovateľom a realizovaný v zmysle podmienok vyzvania, podmienok schémy pomoci de minimis, príp. schémy štátnej pomoci, ktoré tvoria neoddeliteľnú súčasť vyzvania, podmienok zmluvy o poskytnutí nenávratného finančného príspevku (ďalej aj „Zmluva o poskytnutí NFP“ alebo „Zmluva“), resp. Rozhodnutia o schválení žiadosti o poskytnutie nenávratného finančného príspevku (ďalej aj „Rozhodnutie o schválení ŽoNFP“), v prípadoch, ak poskytovateľom a prijímateľom je tá istá osoba;
- výdavky sú vynaložené v súlade s pravidlami operačného programu (ďalej len „OP“) na oprávnené aktivity, v súlade s obsahovou stránkou projektu, zodpovedajú časovej následnosti aktivít projektu, sú plne v súlade s cieľmi projektu a prispievajú k dosiahnutiu plánovaných cieľov projektu;
- výdavok je primeraný, t. j. zodpovedá obvyklým cenám v danom mieste a čase a zodpovedá potrebám projektu;
- výdavok spĺňa zásady hospodárnosti, efektívnosti, účelnosti a účinnosti, vrátane zásady riadneho finančného hospodárenia podľa čl. 30 nariadenia 966/2012⁸;
- výdavky musia byť identifikovateľné a preukázateľné a musia byť doložené účtovnými dokladmi, ktoré sú riadne evidované v účtovníctve prijímateľa, v súlade s platnými všeobecne záväznými právnymi predpismi a Zmluvou o poskytnutí NFP/Rozhodnutím o schválení ŽoNFP⁹. Výdavky musia byť uhradené prijímateľom a ich uhradenie musí byť doložené najneskôr pred ich predložením poskytovateľovi¹⁰.

V zmysle čl. 65 ods. 11 všeobecného nariadenia na jeden projekt možno udeliť príspevok z jedného alebo viacerých európskych štrukturálnych a investičných fondov (ďalej len „EŠIF“) alebo z jedného alebo viacerých OP a z iných nástrojov EÚ v prípade, že sa na výdavkovú položku zahrnutú do žiadosti o platbu (ďalej len „ŽoP“) na úhradu jedným z EŠIF neposkytla podpora z iného fondu alebo nástroja EÚ, ani podpora z rovnakého fondu v rámci iného OP.

¹ Zákon č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

² Zákon č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve.

³ Zákon č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

⁴ Zákon č. 25/2006 Z. z. o verejnom obstarávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov, resp. 343/2015 Z. z. o verejnom obstarávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

⁵ Zákon č. 358/2015 Z. z. o úprave niektorých vzťahov v oblasti štátnej pomoci a minimálnej pomoci a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

⁶ Zákon č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce v znení neskorších predpisov.

⁷ Zákon č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty.

⁸ Nariadenie EP a Rady (EÚ, Euratom) č. 966/2012 z 25. októbra 2012 o rozpočtových pravidlách, ktoré sa vzťahujú na všeobecný rozpočet Únie, a zrušení nariadenia Rady (ES, Euratom) č. 1605/2002.

⁹ V prípadoch, ak poskytovateľ a prijímateľ je tá istá osoba.

¹⁰ Uvedené sa aplikuje primerane aj na poskytnutie zálohovej platby a poskytnutie predfinancovania.

Časová oprávnenosť výdavkov

Z hľadiska časovej oprávnenosti musí výdavok, v súlade s čl. 65 všeobecného nariadenia, spĺňať nasledujúce podmienky:

- a) výdavok musí skutočne vzniknúť a byť uhradený prijímateľom medzi 1. januárom 2014 a dňom ukončenia realizácie projektu, nie však neskôr ako 31. decembra 2023;
- b) platí, že výdavky projektu vznikajú v priebehu realizácie projektu, pričom môžu vzniknúť aj pred predložením žiadosti o poskytnutie nenávratného finančného príspevku (ďalej len „ŽoNFP“) za podmienky, že projekt v rámci ktorého výdavky vznikajú, nesmie byť fyzicky ukončený (nemôžu byť ukončené všetky hlavné aktivity projektu) pred predložením ŽoNFP poskytovateľovi, bez ohľadu na to, či prijímateľ uhradil všetky súvisiace platby;
- c) v prípade zmeny a doplnenia OP sú výdavky, ktoré sa stanú oprávnenými z dôvodu zmeny a doplnenia OP, oprávnené až odo dňa predloženia žiadosti o zmenu a doplnenie EK.

Územná oprávnenosť výdavkov

Z hľadiska územnej oprávnenosti musí výdavok spĺňať nasledujúce podmienky:

- a) výdavok je realizovaný na oprávnenom území, t. j. na území, na ktoré sa vzťahuje OP KŽP¹¹;
- b) aktivity spolufinancované z EŠIF musia mať príčinnú väzbu na región/územie, na ktorý sa podpora vzťahuje;
- c) výdavok má väzbu na podporovaný región/územie, ktorý musí mať z realizácie projektu preukázateľný úplný alebo prevažujúci prospech.

V zmysle čl. 70 všeobecného nariadenia môže poskytovateľ schváliť realizáciu projektu aj mimo oblasti OP, ale v rámci EÚ, ak sú splnené všetky tieto podmienky:

- a) projekt je v prospech oblasti OP;
- b) monitorovací výbor schválil projekt alebo príslušné druhy projektov;
- c) celková suma pridelená v rámci OP na projekty umiestnené mimo oblasti OP nepresahuje 15 % podpory poskytnutej z Európskeho fondu regionálneho rozvoja (ďalej len „EFRR“), Kohézneho fondu a Európskeho námorného a rybárskeho fondu na úrovni priority;
- d) povinnosti orgánov zodpovedných za OP súvisiace s riadením, kontrolou a auditom, týkajúce sa projektu, plnia orgány zodpovedné za OP, v rámci ktorého je na daný projekt poskytnutá podpora alebo uzatvoria dohody s orgánmi v oblasti, v ktorej sa projekt realizuje.

V prípade projektov týkajúcich sa propagačných aktivít môžu výdavky vzniknúť mimo EÚ za predpokladu, že projekt je v prospech oblasti daného OP a povinnosti orgánov zodpovedných za OP súvisiace s riadením, kontrolou a auditom, týkajúce sa projektu, sú dodržané orgánmi zodpovednými za OP, v rámci ktorého je na daný projekt poskytnutá podpora alebo uzatvoria dohody s orgánmi v oblasti, v ktorej sa projekt vykonáva.

V prípade realizácie aktivít D, E, F Špecifického cieľa 4.4.1 Zvyšovanie počtu miestnych plánov a opatrení súvisiacich s nízkouhlíkovou stratégiou pre všetky typy území v rámci Prioritnej osi 4: Energeticky efektívne nízkouhlíkové hospodárstvo vo všetkých sektoroch z OP KŽP, ktoré svojim účinkom zasahujú celé územie SR sa oprávnenosť výdavkov týchto aktivít **pomerne (pro rata) znižuje o 11,16 %**, keďže územie Bratislavského kraja nie je oprávnené na podporu z EFRR pre menej rozvinuté regióny¹².

¹¹ Toto územie je definované v OP KŽP, resp. vo vyzvaní.

¹² Oprávnenosť výdavkov aktivít D,E,F špecifického cieľa 4.4.1, ktoré zasahujú svojim účinkom celé územie SR sa pomerne (pro rata) znižuje o 11,16 %, čo zodpovedá pomeru počtu obyvateľov Bratislavského kraja k celkovému počtu obyvateľov SR v zmysle sčítania obyvateľov, domov a bytov, ktoré sa v SR vykonalo v roku 2011 (<http://slovak.statistics.sk/wps/portal/ext/themes/demography/census/indicators/>).

Uvedené pravidlo sa vzťahuje na nasledovné typy aktivít:

- a) Aktivita D. Zvyšovanie informovanosti v oblasti nízkouhlíkových opatrení najmä energetickej efektívnosti a využívania OZE (obnoviteľných zdrojov energie) vrátane poradenstva, informačných kampaní, odborných seminárov, konferencií a aktivít pre deti a mládež;
- b) Aktivita E. Zavádzanie systému pravidelného poradenstva a zvyšovania informovanosti pre verejný sektor, energetických manažérov, audítorov, poskytovateľov energetických služieb;
- c) Aktivita F. Rozšírenie monitorovania energetickej efektívnosti, využívania OZE a iných nízkouhlíkových opatrení.

Nakoľko pomerná časť výdavkov, ktoré nie sú oprávnené z EFRR (pro rata) sa financuje zo zdrojov štátneho rozpočtu, uvedené **nemá vplyv na zvýšenie výšky spolufinancovania** zo strany žiadateľa. Mení sa iba pomer výšky zdrojov EFRR a štátneho rozpočtu.

Požiadavky na zohľadnenie princípu pro rata v rámci prípravy ŽoNFP sú uvedené v **Príručke pre žiadateľa** pre národný projekt v rámci relevantného vyzvania.

2.2. Špecifické podmienky oprávnenosti výdavkov

Štátna pomoc

Pravidlá oprávnenosti výdavkov upravené v tejto Príručke sa vzťahujú aj na poskytovanie príspevku v rámci pravidiel štátnej pomoci, pričom osobitné pravidlá oprávnenosti výdavkov sú zároveň upravené aj v príslušnej schéme štátnej pomoci, resp. schéme pomoci de minimis. Preto, aby bol výdavok považovaný za oprávnený, musí okrem pravidiel definovaných v tejto Príručke, spĺňať zároveň podmienky oprávnenosti stanovené v príslušnej schéme.

Pravidlá štátnej pomoci sa uplatňujú len v prípadoch, keď je prijímateľom podnik, t. j. každý subjekt vykonávajúci hospodársku činnosť, bez ohľadu na právne postavenie tohto subjektu a spôsob jeho financovania. V zmysle pravidiel štátnej pomoci hospodárskou činnosťou je každá činnosť, ktorá spočíva v ponuke tovaru a služieb na danom trhu.

Projekty vytvárajúce čistý príjem¹³

V prípade zámerov národných projektov, ktoré sú súčasťou Zoznamu národných projektov schváleného Monitorovacím výborom pre OP KŽP¹⁴, navrhované národné projekty svojim charakterom nespĺňajú definíciu projektu vytvárajúceho príjem, t. j. nejde o projekty, ktoré zahŕňajú:

- investíciu do infraštruktúry, ktorej používanie je spoplatnené a priamo uhradené užívateľmi, alebo
- predaj alebo prenájom pozemkov alebo budov, alebo
- poskytovanie služieb za poplatok,

a preto sa na ne **nevzťahuje povinnosť zohľadnenia čistých príjmov pri stanovení výšky príspevku**.

Hotovostné platby

V zmysle § 2 zákona č. 394/2012 Z. z. o obmedzení platieb v hotovosti (ďalej len „zákon o obmedzení platieb v hotovosti“) sa platbou v hotovosti rozumie odovzdanie bankoviek alebo mincí v hotovosti v mene EUR alebo bankoviek a mincí v hotovosti v inej mene odovzdávajúcim a prijatie tejto hotovosti príjemcom¹⁵.

¹³ Čisté príjmy sú príjmy projektu po odpočítaní všetkých prevádzkových výdavkov a výdavkov na náhradu zariadenia s krátkou dobou životnosti, ktoré vzniknú v priebehu príslušného obdobia. Úspory prevádzkových nákladov, ktoré vznikli počas projektu, sa považujú za čistý príjem, ak nie sú kompenzované rovnocenným znížením prevádzkových dotácií.

¹⁴ V rámci 2. zasadnutia monitorovacieho výboru, ktoré sa uskutočnilo dňa 28. apríla 2015.

¹⁵ Pre účely tejto Príručky sa odovzdávajúcim rozumie prijímateľ a príjemcom sa rozumie dodávateľ.

Hotovostné platby, zahŕňajúce výdavky na obstaranie dlhodobého hmotného a nehmotného majetku, vrátane výdavkov súvisiacich s obstaraním tohto majetku, nie sú oprávnené.

V prípade úhrad spotrebného materiálu sú výdavky uhrádzané v hotovosti oprávnené, ak hotovostné platby jednotlivo neprekročia sumu **500 EUR**, pričom maximálna hodnota realizovaných úhrad v hotovosti v jednom mesiaci nepresiahne **1 500 EUR**. Podľa § 4 zákona o obmedzení platieb v hotovosti sa zakazuje platba v hotovosti, ktorej hodnota prevyšuje **5 000 EUR** a platba v hotovosti medzi fyzickými osobami nepodnikateľmi, ktorej hodnota prevyšuje 15 000 EUR. Hodnotou platby v hotovosti, ktorá je rozdelená na niekoľko samostatných platieb, je súčet hodnôt týchto platieb, ak tieto platby vyplývajú z jedného právneho vzťahu.

V zmysle § 8 písm. o) predmetného zákona sa zákaz nevzťahuje na platby v hotovosti odovzdané alebo prijaté odovzdávajúcim alebo príjemcom, ak povinnosť odovzdať alebo prijať platbu v hotovosti ustanovuje osobitný predpis, okrem iných aj zákon č. 283/2002 Z. z. o cestovných náhradách v znení neskorších predpisov.

Verejné obstarávanie

Výdavky na zabezpečenie tovarov, služieb a prác, ktoré podliehajú pravidlám verejného obstarávania (ďalej aj „VO“) definovaným v zákone o VO, usmerneniach poskytovateľa uvedených v Oznámení o záväzných podmienkach v rámci prípravy a kontroly procesu verejného obstarávania v procese prípravy ŽoNFP na predloženie NP (ďalej len „Oznámenie o záväzných podmienkach VO“) k zadávaniu zákaziek na obstaranie tovarov, služieb a prác, môžu byť považované za oprávnené iba vo výške, ktorá bola stanovená na základe záverov z vykonania finančnej kontroly VO. Proces finančnej kontroly VO v rámci NP vo fáze prípravy ŽoNFP sa riadi Oznámením o záväzných podmienkach VO.

Podrobnejšie informácie k procesu VO (vrátane vzorových dokumentov, odporúčaní a najčastejších pochybení) poskytuje [Príručka k procesu verejného obstarávania](#) SAŽP, platná v závislosti od termínu zadania zákazky.

3. Rozdelenie oprávnených výdavkov

Výdavky projektu sa, podľa vzťahu k aktivitám projektu, delia na **priame a nepriame** výdavky, podľa toho či majú vzťah k hlavným aktivitám alebo podpornej aktivite projektu (zahŕňa riadenie projektu a informovanie a komunikáciu).

Priame výdavky sú výdavky preukázateľne priamo súvisiace s hlavnými aktivitami projektu. Tieto výdavky môžu mať charakter bežných výdavkov a kapitálových výdavkov¹⁶, ktoré bezprostredne súvisia s realizáciou projektu a bez ktorých nie je možné daný projekt zrealizovať.

Nepriame výdavky sú také výdavky, ktoré súvisia nepriamo s realizáciou projektu (resp. nemôžu byť priamo priradené k niektorej z hlavných aktivít projektu) a sú vynaložené na zabezpečenie podpornej aktivity projektu. Nepriame výdavky majú charakter bežných výdavkov.

Nižšie sú uvedené niektoré príklady oprávnených **priamych výdavkov**:

- výdavky na realizáciu informačných aktivít a poskytovanie poradenstva ako súčasť hlavných aktivít projektu¹⁷;
- výdavky týkajúce sa mediálnych/informačných aktivít ako súčasť hlavných aktivít projektu, resp. mediálne/informačné aktivity implementované ako hlavné aktivity projektu;
- prenájom zariadenia/vybavenia a priestorov, ktoré využíva cieľová skupina, prípadne odborný personál v rámci realizácie hlavných aktivít projektu;
- výdavky na vypracovanie koncepčných, strategických a realizačných dokumentov;
- výdavky na spracovanie a tlač odborných publikácií a ďalších informačných materiálov využívaných v rámci hlavných aktivít projektu;
- cestovné náhrady odborného personálu;
- prekladateľské a tlmočnicke služby
- nákup prevádzkových strojov, prístrojov, zariadení, techniky a náradia;
- nákup softvéru a licencií;
- nákup serverov a potrebného hardvérového vybavenia pre prevádzku informačných systémov;
- nákup zariadení pre automatizáciu zberu údajov pre informačné systémy;
- nákup pozemkov;
- stavebné práce;
- stavebný dozor;
- prípravná a projektová dokumentácia; spotrebný a prevádzkový materiál;
- správa informačných systémov.

Oprávnené **nepriame výdavky** zahŕňajú najmä:

- a) osobné výdavky prijímateľa, ktoré súvisia s výkonom týchto činností:
1. riadenie projektu - interné;
 2. prípravná fáza realizácie projektu (napr. príprava žiadosti o NFP);
 3. informovanie a komunikácia o podpore získanej z EŠIF na spolufinancovanie projektu¹⁸;

¹⁶ § 8 ods. 4 zákona č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

¹⁷ V zmysle prílohy XII všeobecného nariadenia 1303/2013 (výdavky týkajúce sa mediálnych aktivít ako súčasť hlavných aktivít projektu, resp. mediálne aktivity implementované ako hlavné aktivity projektu, sú zahrnuté do priamych výdavkov projektu).

¹⁸ Zabezpečenie pre projekt relevantných nástrojov pre informovanie a komunikáciu (napr. dočasný pútač a stála tabuľa, alebo plagát, publikovanie článkov o projekte) bližšie špecifikovaných v *Manuáli pre informovanie a komunikáciu* pre OP KŽP.

4. vedenie účtovníctva;
 5. vedenie agendy personalistiky a miezd;
 6. verejného obstarávania, vrátane prieskumu trhu¹⁹;
 7. obslužné činnosti (, kopírovanie materiálov a pod.);
 8. vedenie vozidla využívaného personálom projektu v rámci podporných aktivít projektu ;
- b) výdavky na externé služby:**
1. externé služby zabezpečujúce riadenie projektu;
 2. externé zabezpečenie právneho poradenstva^{20, 23};
 3. externé služby súvisiace so zabezpečením informovania a komunikácia o podpore získanej z EŠIF na spolufinancovanie projektu¹⁸;
 4. externé zabezpečenie verejného obstarávania, vrátane prieskumu trhu;
 5. externé zabezpečenie prepravy tovaru a osôb, okrem osôb cieľovej skupiny a odborného personálu zabezpečujúceho hlavné aktivity projektu;
 6. externé zabezpečenie vzdelávania zamestnancov súvisiace s témou národného projektu;
- c) bežné výdavky na obstaranie krátkodobého majetku; okrem krátkodobého majetku, ktorý výlučne používa odborný personál a osoby cieľovej skupiny;**
- d) ostatné výdavky:**
1. prenájom zariadenia/vybavenia a priestorov, ktoré sú využívané na účely riadenia projektu (okrem zariadenia/vybavenia a priestorov, ktoré sa používa výlučne v rámci hlavných aktivít projektu a využíva ho len cieľová skupina, prípadne odborný personál projektu);
 2. všetky výdavky súvisiace s informovaním a komunikáciou o podpore získanej z EŠIF, napr. propagačné predmety a letáky, tlačové konferencie o projekte (vrátane občerstvenia, prenájmu priestorov a pod.), publikovaním článkov o projekte, televíznych a rozhlasových relácií a pod.;
 3. poštovné, telekomunikačné poplatky²¹;
 4. ceniny (poštové známky a kolký, stravné poukážky pre zamestnancov vykonávajúcich činnosti uvedené v písm. a);
 5. cestovné náhrady²² pre zamestnancov vykonávajúcich činnosti uvedené v písm. a);
 6. výdavky na prevádzku a servis vozidla využívaného pri vykonávaní obslužných a podporných činností uvedených v písm. a), informovania a komunikácie;
 7. výdavky na energie ako sú voda, plyn, elektrická energia a pod., a to len výdavky, ktoré vznikli v súvislosti s vykonávanými činnosťami v písm. a),
 8. výdavky na obstaranie spotrebného tovaru a prevádzkového materiálu (papier, písacie potreby, čistiace prostriedky a pod.)²³;
 9. výdavky na úhradu poplatkov, napr. notárskych, správnych, bankových poplatkov, ak nie sú jednoznačne priraditeľné k hlavnej aktivite projektu;
 10. výdavky na poradenstvo (právne, daňové, účtovné a pod.); vo vzťahu k podpornej aktivite projektu.

¹⁹ Ak podiel pracovných činností (alebo pracovných úloh) na projekt, podľa uzatvoreného pracovnoprávneho vzťahu, je nižší ako 50 %, resp. mieru nie je možné jednoznačne určiť, výdavky za vykonávanie týchto činností (úloh) sa zatrieďujú do nepriamych výdavkov. Ak je podiel rovný alebo vyšší, výdavky za tieto činnosti sa zatrieďujú do priamych výdavkov.

²⁰ Nevzťahuje sa na podanie žaloby a s tým súvisiacich úkonov voči poskytovateľovi.

²¹ V prípade výdavkov, ktoré sú významnými výdavkami v rámci hlavných aktivít projektu a sú jednoznačne k tejto aktivite priraditeľné, tak tieto výdavky sú zaradené do priamych výdavkov projektu.

²² V zmysle § 4 ods. 1 zákona č. 283/2002 Z. z. o cestovných náhradách v znení neskorších predpisov.

²³ V prípade výdavkov, ktoré sú významnými výdavkami v rámci hlavných aktivít projektu a sú jednoznačne k tejto aktivite priraditeľné, tak tieto výdavky sú zaradené do priamych výdavkov projektu.

Pri reálnom vykazovaní nepriamych výdavkov **nie je možné zahrnúť výdavky na obstaranie akéhokoľvek dlhodobého hmotného/nehmotného majetku** (vrátane drobného dlhodobého hmotného/nehmotného majetku) do oprávnených výdavkov na podporné aktivity projektu.

Nepriame výdavky nesmú pri národných projektoch prekročiť limit 10 % s ohľadom na priame výdavky projektu (výdavky hlavných aktivít projektu). Uvedený limit nemôže byť prekročený ani na úrovni reálneho čerpania prostriedkov v projekte, t. j. výška čerpaných nepriamych výdavkov bude prispôsobená výške čerpaných priamych výdavkov projektu.

V prípade využitia osobitných systémov paušálneho financovania (týka sa financovania podľa článku 68, ods. 1 všeobecného nariadenia) je členenie priamych a nepriamych výdavkov nevyhnutné pre využitie tohto systému financovania. V takomto prípade, sú za nepriame výdavky (režijné výdavky) považované také výdavky, ktoré nie sú alebo nemôžu byť prepojené priamo na konkrétnu činnosť.

Do takýchto výdavkov sa zahŕňajú aj výdavky, pri ktorých je ťažké presne určiť sumu, ktorú možno priradiť k danej konkrétnej činnosti. Nepriamymi výdavkami sú najmä výdavky na nájom, vodné a stočné, nákup pohonných hmôt a energie, na telefón, fax, internet, upratovanie, údržbu, nákup spotrebného materiálu, mzdové výdavky na obslužných zamestnancov. **Presné vymedzenie priamych a nepriamych výdavkov je poskytovateľ oprávnený stanoviť v príslušnom vyzvaní, v súlade s prílohou č. 1 Metodického pokynu CKO č. 6.**

Pri využití zjednodušeného vykazovania systémom paušálnych sadzieb podľa čl. 68 ods. nepriame výdavky nesmú prekročiť limit 15 % priamych výdavkov. Poskytovateľ zároveň v procese implementácie overuje priame výdavky, ktoré tvoria základňu pre úhradu nepriamych nákladov. Podrobnejšie informácie budú uvedené v príručke pre prijímateľa.

4. Pravidlá oprávnenosti pre najčastejšie sa vyskytujúce výdavky

Nižšie uvedené sú špecifické pravidlá, resp. podmienky oprávnenosti niektorých najčastejšie sa vyskytujúcich typov, skupín alebo tried oprávnených výdavkov OP KŽP. **Splnenie všetkých podmienok uvedených pri jednotlivých výdavkoch je nevyhnutným predpokladom pre ich oprávnenosť.**

Stavebné práce

Výdavky na stavebné práce (napr. stavebné úpravy) sú oprávnenými výdavkami v prípade, že stavebné práce sú nevyhnuté pre splnenie cieľov projektu a sú splnené nasledovné podmienky:

- a) ak je pre realizáciu potrebné stavebné povolenie alebo príslušné ohlásenie stavebnému úradu, žiadateľ/prijímateľ predloží právoplatné stavebné povolenie, resp. písomné oznámenie stavebného úradu k ohláseniu uskutočnenia stavieb, stavebných úprav a/alebo udržiavacích prác, na základe ktorých je možné stavebné práce realizovať;
- b) ak pre realizáciu stavebných prác nie je potrebné vydanie stavebného povolenia, ani ohlasovacia povinnosť v zmysle § 57 stavebného zákona, žiadateľ/prijímateľ musí vedieť zdôvodniť, že projekt v zmysle stavebného zákona nepodlieha stavebnému povoleniu ani príslušnému ohláseniu;
- c) ak je to v zmysle príslušnej právnej úpravy potrebné (zákon č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov), predloží žiadateľ/prijímateľ vyjadrenie príslušného orgánu štátnej správy k posúdeniu vplyvov vybudovania plánovanej stavby na životné prostredie v danej lokalite (EIA);

Nákup pozemkov

Výdavky na nákup pozemkov sú oprávnenými výdavkami, ak sú splnené nasledovné podmienky:

- a) výdavky na nákup pozemku nepresiahnu sumu **10 %** celkových priamych oprávnených výdavkov na projekt, vrátane výdavkov na nákup pozemku. Nákup pozemkov sa môže realizovať iba v prípade, ak nákup pozemkov bude nevyhnutný na dosiahnutie cieľov projektu, čo bude v projekte jednoznačne preukázané;
- b) pozemok bude ohodnotený znaleckým posudkom vyhotoveným znalcom podľa zákona o znalcoch, tlmočníkoch a prekladateľoch;
- c) oprávneným výdavkom je výdavok na nákup pozemku, maximálne však do výšky všeobecnej hodnoty zistenej znaleckým posudkom²⁴;
- d) žiadateľ/prijímateľ alebo niektorý z predchádzajúcich vlastníkov pozemku nezískal príspevok z EŠIF na nákup daného pozemku, čo by v prípade spolufinancovania nákupu z prostriedkov EŠIF viedlo k duplicitnému financovaniu, a tým k vzniku neoprávnených výdavkov.

Ak poskytovateľ identifikuje pri kúpe pozemku konflikt záujmov v zmysle § 46 ods. 1 zákona o príspevku z EŠIF, výdavky na kúpu pozemku budú neoprávnené v plnom rozsahu.

Neoprávneným výdavkom je spravidla:

- časť výdavkov na nákup pozemku, ktorá je vyššia ako 10 % celkových priamych oprávnených výdavkov na projekt;
- cena pozemku, pri ktorého kúpe poskytovateľ identifikuje konflikt záujmov.

²⁴ Žiadateľ/prijímateľ zabezpečí, aby znalecký posudok vyjadroval hodnotu majetku s ohľadom na daň z pridanej hodnoty. Daň z pridanej hodnoty ako oprávnený výdavok musí spĺňať podmienky uvedené v rámci skupiny výdavkov „Daň z pridanej hodnoty a iné dane“ v kapitole 4 tejto Príručky.

Prípravná a projektová dokumentácia

Výdavky na prípravnú a projektovú dokumentáciu (napr. pre stavebné povolenie, pre realizáciu stavby) sú oprávnenými výdavkami v prípade, že prípravná a projektová dokumentácia sú nevyhnuté pre splnenie cieľov projektu.

Stavebný dozor

Výdavky na stavebný dozor sú oprávnenými výdavkami v prípade, že stavebný dozor je nevyhnutý pre splnenie cieľov projektu a výdavky na stavebný dozor preukázateľne priamo súvisia s realizáciou projektu²⁵.

Nákup hmotného a nehmotného majetku (okrem nehnuteľností)

Oprávneným výdavkom je kúpna cena nakupovaného dlhodobého hmotného a nehmotného majetku²⁶. V prípade, ak prijímateľ využíva nadobudnutý majetok (napr. zariadenie, vybavenie) len pre účely projektu, uplatní si výdavky spojené s ich obstaraním v celkovej výške²⁷. Kúpený majetok je nový, nebol používaný a prijímateľ s ním v minulosti žiadnym spôsobom nedisponoval (čo i len sčasti, ak bol k dispozícii prijímateľovi).

V prípade, že prijímateľ využíva majetok okrem realizácie projektu aj na iné aktivity nesúvisiace s realizáciou projektu, oprávnené sú len pomerné výdavky na jeho obstaranie, vypočítané prijímateľom napríklad pomocou nasledujúcich metód:

- ako pomer výšky celkových výdavkov projektu k celkovému obratu prijímateľa za predchádzajúci kalendárny rok alebo priemerného obratu za posledné 3 kalendárne roky;
- na základe pomeru súčtu osobohodín, ktoré odpracuje zamestnanec/zamestnanci v rámci projektu k celkovému počtu osobohodín všetkých zamestnancov prijímateľa;

Pracovné hodiny pre výpočet pomernej časti nákladov za majetok/služby musia byť v súlade s počtom pracovných hodín v predložených pracovných výkazoch, s denným fondom pracovného času u zamestnávateľa, prezenčnými listinami, na základe ktorých si prijímateľ uplatňuje osobné alebo iné výdavky;

- iný spôsob určený vo vyzvaní vo vzťahu k vybraným oblastiam podpory.

Príklad č. 1: Výpočet pomernej časti oprávnených výdavkov na nákup hmotného majetku

Prijímateľ realizuje z prostriedkov EŠIF 3 projekty (v celkovej hodnote 45 000 EUR), pričom zariadenie využíva pre každý z týchto projektov. Pre výpočet pomernej časti oprávnených výdavkov prijímateľ vypočíta aký je percentuálny pomer NFP každého projektu vo vzťahu k celkovej sume NFP, ktorú prostredníctvom projektov získa.

Projekt č. 1: NFP = 10 000 EURpomerná časť = $10\,000/45\,000 \cdot 100 = 22,22\%$

Projekt č. 2: NFP = 15 000 EURpomerná časť = $15\,000/45\,000 \cdot 100 = 33,33\%$

Projekt č. 3: NFP = 20 000 EURpomerná časť = $20\,000/45\,000 \cdot 100 = 44,44\%$

Σ NFP projektov 1 až 3 = 45 000 EUR

Pozn. Ak prijímateľ používa majetok aj na iné účely ako pre projekt, potom nie je vhodné aplikovať vyššie uvedený príklad a je vhodnejšie aplikovať výpočet napr. podľa počtu hodín, ktoré je využívané dané zariadenie

²⁵ Percentuálne limity na stavebný dozor (vyjadrené v % z celkových oprávnených výdavkov na stavebné práce) budú uvedené v relevantnom vyzvaní v závislosti od charakteru a rozsahu stavebných prác.

²⁶ Samostatné huteľné veci, prípadne súbory huteľných vecí, ktoré majú samostatné technicko-ekonomické určenie, ktorých vstupná cena je vyššia ako 1.700,- EUR a prevádzkovo-technické funkcie dlhšie ako jeden rok a dlhodobý nehmotný majetok, ktorého vstupná cena je vyššia ako 2.400,- EUR a použiteľnosť alebo prevádzkovo-technické funkcie sú dlhšie ako jeden rok (podľa § 22 zákona č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov, ďalej len „zákon o dani z príjmov“). V prípadoch, kedy majetok nespĺňa podmienky ustanovené podľa zákona o dani z príjmov, ale prijímateľ sa rozhodol postupovať podľa osobitného predpisu a tento majetok sa vykazuje ako dlhodobý hmotný alebo nehmotný majetok v účtovníctve prijímateľa, sa na takýto majetok uplatňujú rovnaké podmienky, ako sú uvedené v tejto Príručke.

²⁷ Pri nákupe z tretích krajín je clo súvisiace s obstaraním považované za oprávnený výdavok.

pre ten / ktorý projekt, resp. činnosť mimo projektov, alebo % produkcie daného zariadenia v projekte voči celkovej produkcii zariadenia a i.

Příklad č. 2: Výpočet pomernej časti oprávnených výdavkov na nákup hmotného majetku

Zamestnanci prijímateľa pracujú na 2 projektoch (celkový odpracovaný počet hodín je 800) podporených z EŠIF súčasne. Pre výpočet pomernej časti oprávnených výdavkov prijímateľ vypočíta, aký je percentuálny pomer počtu odpracovaných hodín každého projektu v pomere k súčtu všetkých odpracovaných hodín za oba projekty.

Projekt č. 1: počet odpracovaných hodín = 300 pomerná časť = $300/800 \cdot 100 = 37,5 \%$

Projekt č. 2: počet odpracovaných hodín = 500 pomerná časť = $500/800 \cdot 100 = 62,5 \%$

Σ odpracovaných hodín na projektoch = **800**

V prípade, že prijímateľ využíva zariadenie/vybavenie okrem realizácie projektu aj na iné aktivity nesúvisiace s realizáciou projektu, oprávnené sú len pomerné výdavky na obstaranie zariadenia/vybavenia.

Zároveň platí, že zvolená metóda výpočtu pomernej časti musí byť zachovaná po celú dobu realizácie projektu a prijímateľ je povinný spôsob výpočtu predložiť v rámci podpornej dokumentácie k predkladanej žiadosti o platbu.

Finančný prenájom a operatívny nájom

Finančný prenájom²⁸ (alebo operatívny nájom) je spôsob financovania spočívajúci v prenájme (alebo nájme) predmetu na vopred stanovenú dobu za dohodnutú odmenu, ktorý je v prípade finančného prenájmu spojený s právom či povinnosťou prevodu vlastníctva predmetu prenájmu na nájomcu. Rozlišujeme dva základné typy tohto financovania:

- a) finančný prenájom – ide o nájom hnuťelnej alebo nehnuteľnej veci, po jeho skončení prechádza predmet nájmu za dohodnutú kúpnu cenu do vlastníctva nájomcu;
- b) operatívny nájom – ide o nájom hnuťelnej alebo nehnuteľnej veci, po jeho skončení sa predmet nájmu vracia prenajímateľovi.

Základné pravidlo pre oblasť finančného prenájmu stanovuje, že **finančný prenájom je oprávneným výdavkom v prípade, pokiaľ je pre spolufinancovanie z EŠIF oprávnený aj predmet tohto finančného prenájmu.**

Pri zmluvách o finančnom prenájme s doložkou o odkúpení (alebo pri zmluvách stanovujúcich minimálne obdobie prenájmu s dĺžkou zodpovedajúcou životnosti investície, ktorá je predmetom zmluvy), nesmie hodnota predmetu finančného prenájmu presiahnuť jeho trhovú hodnotu. Dane a finančná činnosť prenajímateľa, súvisiace so zmluvou o finančnom prenájme, nie sú oprávnenými výdavkami. Oprávneným výdavkom nie je celá časť splátky, ale len zodpovedajúca časť vstupnej ceny podľa osobitného predpisu²⁹, vzťahujúca sa na obdobie realizácie projektu, ktorá bola reálne uhradená.

V prípade, že predmet finančného prenájmu nie je využívaný výlučne na účely projektu, oprávnená je len alikvotná časť vstupnej ceny za príslušné obdobie (pozri bližšie postup upravený v časti *Nákup hmotného a nehmotného majetku (okrem nehnuteľností)* tejto kapitoly).

Výdavok na predmet operatívneho nájmu je oprávneným výdavkom za predpokladu, že takýto predmet je pre realizáciu projektu nevyhnutný³⁰. Výdavok na operatívny nájom nesmie, v prípade ak je možný aj finančný nájom, presiahnuť výdavok, ktorý by nájomca vynaložil na finančný nájom.

Pri zmluvách o operatívnom nájme bez doložky o odkúpení, ktorých dĺžka trvania je kratšia ako životnosť investície, ktorá je predmetom zmluvy, je oprávnená splátka nájmu, ktorá sa vzťahuje na obdobie realizácie projektu a súčasne na obdobie, počas ktorého bol predmet nájmu pre daný projekt využívaný. V prípade, že

²⁸ V zmysle zákona č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov.

²⁹ Zákon o dani z príjmov.

³⁰ V rámci vyzvania je poskytovateľ oprávnený podrobnejšie vymedziť, ktoré predmety je možné financovať formou operatívneho nájmu.

predmet nájmu nie je využívaný len pre účely projektu, je oprávnená len alikvotná časť splátky nájmu za príslušné obdobie (viď bližšie postup upravený v časti 4 *Nákup hmotného a nehmotného majetku (okrem nehnuteľností)*) tejto kapitoly.

Pri tomto type zmlúv o nájme musí nájomca preukázať, že zmluva bola najhospodárnejšou metódou pre získanie zariadenia, t. j. využitie nájmu musí byť finančne najvýhodnejším riešením pre projekt. Z tohto dôvodu nie je oprávneným výdavkom na nájom tá časť výdavkov, o ktorú presahujú výdavky za nájom výšku výdavkov, ktoré by predstavovali obvyklú cenu za nájom rovnakého predmetu, resp. by presiahli bežnú obstarávaciu cenu rovnakého predmetu v danom čase a mieste³¹.

Neoprávnenými výdavkami sú spravidla:

- splátky finančného prenájmu, keď predmet finančného prenájmu sám nie je oprávneným výdavkom;
- splátky finančného prenájmu a operatívneho nájmu, ktoré sa nevzťahujú na obdobie realizácie projektu.

Osobné výdavky

Základným oprávneným výdavkom v oblasti osobných výdavkov je celková **cena práce** (§ 130 ods. 5 zákonníka práce).

Pre osobné výdavky platí, že **nesmú presiahnuť výšku obvyklú v danom odbore, čase a mieste a musia byť primerané úlohám a zodpovednostiam osôb zapojených do realizácie projektu.**

V prípade osobných výdavkov je **rešpektované odmeňovanie jednotlivých pracovných pozícií s ohľadom na predchádzajúcu mzdovú politiku zamestnávateľa**, t. j. **nie je možné akceptovať navýšenie mzdy/platu, resp. odmeny za vykonanú prácu iba z dôvodu zapojenia do projektu financovanom z prostriedkov EŠIF** (napr. rozdielne sadzby odmeňovania za práce vykonávané mimo aktivít projektu a za práce vykonávané na aktivitách projektu; rozdielne hodinové sadzby v prípade viacerých projektov tej istej funkcie – projektový manažér – u jednej osoby; neopodstatnené rozdielne hodinové sadzby pri odbornom personáli). Takéto navýšenie bude mať za následok vznik neoprávnených výdavkov, v časti presahujúcej výšku mzdy, resp. odmeny za rovnakú prácu vykonávanú mimo projektu. V prípade zamestnancov pracujúcich na projekte je prijímateľ povinný preukázať, že zamestnanec ktorého mzdové výdavky sú predmetom financovania z EŠIF, má pre danú pracovnú pozíciu alebo pre práce vykonávané na projekte, potrebnú kvalifikáciu a odbornú spôsobilosť.

Zamestnanci prijímateľa preukazujú svoje zapojenie do projektu **pracovným výkazom**. Činnosti a objem práce v pracovnom výkaze musia zodpovedať skutočne vykonanej práci v rámci vykazovaného obdobia. V prípade zamestnávania osôb pre účely realizácie projektu rozlíšujeme dve alternatívy:

- a) **zamestnanec pracuje na projekte na plný pracovný úväzok**³² (t. j. ustanovený pracovný čas): zamestnanec vykonáva počas celej pracovnej doby (resp. počas celého pracovného času) činnosti týkajúce sa výlučne aktivít na projekte a žiadne iné aktivity mimo projektu. V tomto prípade sú oprávnené výdavky za celkovú cenu práce;
- b) **zamestnanec pracuje na projekte iba určitý pracovný čas**: celkový pracovný čas zamestnanca je rozdelený na aktivity pre projekt/projekty spolufinancovaný/é z EŠIF a na aktivity mimo EŠIF. V tomto prípade sú oprávnené výdavky za celkovú cenu práce pomerne podľa skutočne odpracovaného času na projekte. Náhrada za dovolenku prislúcha k obdobiu odpracovanému príslušným zamestnancom na danom projekte, t. j. oprávnená náhrada za dovolenku sa bude krátiť u zamestnancov, ktorí pracujú len časť svojho úväzku na danom projekte. Oprávnená je skutočne čerpaná dovolenka v čase realizácie projektu (t. j. aj prenesená dovolenka z predchádzajúceho roku, ak nárok na dovolenku vznikol v súvislosti s výkonom práce na projekte).

Náhrada mzdy za práceneschopnosť, ošetrovania člena rodiny a návštevu u lekára je oprávneným výdavkom, ak je zamestnávateľom poskytnutá v súlade s platnou legislatívnou úpravou, v zákonnej výške, predstavuje konečný

³¹ Aplikuje sa vždy nižšia hodnota z daných možností.

³² Pre účely tejto Príručky sa pod pojmom úväzok rozumie: pracovný pomer, dohody mimo pracovného pomeru a štátnozamestnanecký pomer.

výdavok Prijímateľa a výška oprávnenej náhrady mzdy zodpovedá miere zapojenia zamestnanca do realizácie daného projektu. Nemocenské dávky hradené zo strany Sociálnej poisťovne nie sú oprávneným výdavkom, keďže nie sú výdavkom prijímateľa. Výška oprávnenej náhrady mzdy pri dočasnej pracovnej neschopnosti, OČR a návšteve lekára musí zodpovedať miere zapojenia zamestnanca do realizácie daného projektu.

Výdavky týkajúce sa výkonu práce sú limitované rozsahom práce **maximálne 12 hodín/deň za všetky pracovné úväzky osoby kumulatívne**, t. j. za všetky pracovné pomery, dohody mimo pracovného pomeru a štátnozamestnanecký pomer³³.

Pracovné úväzky osôb pracujúcich na projekte sa nesmú prekryvať. Nie je prípustné, aby bol zamestnanec platený za rovnakú činnosť vykonávanú v tom istom čase, resp. za rovnaké výstupy viackrát. Za neoprávnené sa budú považovať výdavky v prípade identifikácie prekryvania sa pracovného času osoby pracujúcej na dvoch alebo viacerých projektoch (vrátane prípadu jedného projektu s viacerými pozíciami v rámci toho istého projektu alebo v prípade viacerých zmluvných vzťahov pre výkon práce pre projekt a mimo projektov) spolufinancovaných z prostriedkov EŠIF, resp. z iných programov EÚ alebo vnútroštátnych programov, resp. pri zistení vykonávania činnosti nefinancovanej z prostriedkov EŠIF. Výdavky, ktoré sa vzťahujú na tieto pracovné výkazy, budú vylúčené z financovania dotknutého projektu/projektov na úrovni príslušného dňa, pričom nie je podstatné, na základe akého zmluvného vzťahu osoba pracovala. **Pri zistení prekryvania sa výdavkov v projekte je poskytovateľ oprávnený odstúpiť od Zmluvy o poskytnutí NFP³⁴.** Postupy, resp. metódy, ktorými bude poskytovateľ overovať prekryvanie výdavkov, sú uvedené v *Príručke pre prijímateľa*.

Za neoprávnené výdavky sa v prípade osobných výdavkov považujú:

- výdavky pri obchádzaní Zákonníka práce v prípadoch, ak s jednou a tou istou osobou sa uzatvorí reťazenie pracovnoprávných vzťahov, napr. najskôr dohoda o vykonaní práce a po vyčerpaní stanoveného rozsahu pracovných hodín (350 hodín/rok) sa uzatvorí ďalší zmluvný vzťah napr. príkazná zmluva, alebo dohoda o pracovnej činnosti a pod., pričom vykonávaná činnosť stále javí znaky závislej práce;
- nemocenské dávky hradené zo strany Sociálnej poisťovne;
- výdavky týkajúce sa činností na projekte vykonávaných počas práceneschopnosti, ošetrovania člena rodiny a návštevy lekára³⁵;
- ostatné výdavky na zamestnanca (napr. dary, benefity), ktoré nie sú pre zamestnávateľov povinné podľa osobitných právnych predpisov³⁶;
- výdavky na odstupné a odchodné (keďže medzi nimi a realizáciou projektu neexistuje príčinný vzťah)³⁷;
- tvorba a použitie sociálneho fondu (aj napriek tomu, že je pre zamestnávateľa povinnosťou, pretože jeho čerpanie nesúvisí s realizáciou projektu);
- mzdové náklady zamestnancov, ktorí sa nepodieľajú na realizácii projektu;
- pomerná časť osobných výdavkov, ktorá nezodpovedá pracovnému vyťaženiu zamestnanca na danom projekte.

Výdavky na doplnkové dôchodkové sporenie sú oprávnenými výdavkami za podmienky dodržania podmienok ustanovených v osobitných predpisoch, resp. kolektívnych zmluvách.

Príspevok zamestnávateľa na stravovanie zamestnancov je oprávneným výdavkom v prípade pracovno-právnych vzťahov, ak je zamestnávateľ v zmysle platnej legislatívy povinný poskytnúť zamestnancovi stravovanie. Pri

³³ Týmto nie sú dotknuté záväzky zamestnávateľa voči zamestnancovi na základe uzatvorených pracovnoprávných vzťahov.

³⁴ Primerane sa vzťahuje na Rozhodnutie o schválení ŽoNFP v prípade, keď poskytovateľ a prijímateľ je tá istá osoba.

³⁵ Ak napr. zamestnanec nepracuje z dôvodu práceneschopnosti alebo ošetrovania člena rodiny alebo navštívi lekára a súčasne v tom istom čase vykonáva aktivity na základe, napr. Občianskeho zákonníka alebo Zákonníka práce pre projekt, budú výdavky na tieto aktivity považované za neoprávnené.

³⁶ V prípade, ak do povinných odvodov za zamestnávateľa vstupuje aj odvod za sumu ostatných výdavkov na zamestnanca, je potrebné túto sumu odpočítať od celkových odvodov zamestnávateľa.

³⁷ V prípade, ak do povinných odvodov za zamestnávateľa vstupuje aj odvod za výdavok na odstupné a odchodné, je potrebné túto sumu odpočítať od celkových odvodov zamestnávateľa.

zabezpečení stravovania formou stravných poukázok je žiadateľ/prijímateľ povinný pri výbere spoločnosti poskytujúcej stravné poukázky postupovať v súlade s pravidlami definovanými v platnej Príručke k procesu verejného obstarávania.

Pri dohodách mimo pracovného pomeru nevzniká zamestnancovi nárok na zabezpečenie stravovania, resp. poskytnutie stravných poukázok.

Osobné výdavky bezprostredne súvisiace s realizáciou hlavných aktivít projektu (priame výdavky), ako aj podpornou aktivitou projektu (nepriame výdavky), je možné v prípade národných projektov OP KŽP uplatniť v rámci **pracovných pozícií**, ktoré budú definované v relevantných vyzvaniach. Finančné limity pre mzdy/platy, resp. odmeny (na základe dohôd o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru) pre uvedené pracovné pozície budú rovnako uvedené v dotknutých vyzvaniach. Žiadateľ je zároveň oprávnený pri tvorbe rozpočtu uviesť výšku výdavku zodpovedajúcu stanovenému maximálnemu limitu. V procese implementácie budú predmetné výdavky považované za oprávnené len do výšky výdavkov, ktoré sú v súlade s uzatvorenými pracovnými zmluvami (t. j. v rámci zodpovedajúcej platovej triedy a platového stupňa). Za oprávnený výdavok považované aj preukázateľné zvýšenie osobných výdavkov z dôvodu legislatívnych zmien (napr. zvýšenia platových taríf na základe zmeny nariadenia vlády SR).

Cestovné náhrady

Výšku náhrad výdavkov, vzniknutých v súvislosti s pracovnou cestou, upravuje zákon č. 283/2002 Z. z. o cestovných náhradách (ďalej len „zákon o cestovných náhradách“). Cestovné náhrady sú oprávnenými výdavkami vo výške a za podmienok, ktoré stanovuje zákon o cestovných náhradách, predmetná Príručka a prípadne interná norma organizácie zamestnávateľa.

Aby bolo možné považovať pracovné cesty a s nimi spojené cestovné náhrady za oprávnené, výdavky musia súvisieť s realizáciou projektu, musia byť pre dosiahnutie cieľov projektu nevyhnutné, musia byť vykonané osobami, ktoré sa na realizácii projektu podieľajú alebo sú osobami cieľovej skupiny a zároveň spĺňať pravidlá hospodárnosti, efektívnosti, účelnosti a účinnosti, pričom oprávnenými sú ako domáce, tak aj zahraničné cesty.

Ak zamestnancovi/osobe počas pracovnej cesty vznikli výdavky, za ktoré musel priamo zaplatiť, prijímateľ musí zdokladovať, že ich tomuto zamestnancovi/osobe skutočne vyplatil.

Oprávnenými výdavkami v rámci cestovných náhrad sú:

- a) náhrada preukázaných cestovných výdavkov;
- b) náhrada preukázaných výdavkov na ubytovanie;
- c) stravné³⁸;
- d) náhrada preukázaných potrebných vedľajších výdavkov.

Oprávnenými výdavkami sú výdavky na dopravu všetkými druhmi verejnej dopravy (vrátane výdavkov na letenky, mestskú hromadnú dopravu a diaľkovú verejnú hromadnú dopravu v 2. triede (v 1. triede, ak vzdialenosť presahuje 200 km), miestenky, ležadlá alebo lôžka) a náhrady za použitie vlastného osobného motorového vozidla a služobných motorových vozidiel.

Použitie miestnej verejnej dopravy – náhrada cestovných výdavkov za miestnu pravidelnú verejnú dopravu patrí zamestnancovi/osobe v preukázanej výške. Pri zakúpení časových cestovných lístkov pri využití verejnej hromadnej dopravy musí byť doložené, že nákup časového lístka je v rámci realizácie projektu lacnejší ako preplatenie jednotlivých cestovných lístkov.

³⁸ Za oprávnený výdavok sa aj v prípade stravného poskytnutého dodávateľsky (na faktúru) považuje suma stravného, ktorá je v súlade s platným znením opatrenia Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR o sumách stravného. Zároveň platí, že ak má zamestnanec/osoba vyslaná na pracovnú cestu zabezpečené stravné dodávateľským spôsobom, nepatrí mu náhrada za stravné (v zmysle § 1 ods. 4 zákona o cestovných náhradách).

Použitie lietadla – pri použití lietadla je oprávneným výdavkom letenka v ekonomickej triede a priamo súvisiace poplatky (napr. letiskové poplatky, palivový príplatok). V prípade tuzemských pracovných ciest musí prijímateľ preukázať, že využitie tohto spôsobu dopravy je hospodárnejšie a efektívnejšie ako využitie iného dopravného prostriedku.

Použitie súkromného motorového vozidla – ak sa zamestnanec/osoba písomne dohodne so zamestnávateľom, že pri pracovnej ceste použije cestné motorové vozidlo, okrem cestného motorového vozidla poskytnutého zamestnávateľom, zamestnancovi patrí základná náhrada za každý 1 km jazdy a náhrada za spotrebované pohonné hmoty.

Použitie služobného motorového vozidla – ak zamestnanec/osoba použije na cestu cestné motorové vozidlo prijímateľa, oprávnené sú výdavky na nákup pohonných hmôt (podľa počtu odjazdených kilometrov uvedených v knihe jász a vo vyúčtovaní pracovnej cesty). Použitie služobného motorového vozidla musí byť pre realizáciu projektu nevyhnutné, pri dodržaní zásady hospodárnosti a efektívnosti. V prípade, že prijímateľ nepreukáže vyššie uvedené podmienky, môže mu byť zo strany poskytovateľa pri pracovných cestách priznaná výška náhrady určená podľa výšky zodpovedajúcej použitiu verejnej osobnej dopravy.

Použitie taxi služby – aby bol výdavok oprávnený, je potrebné preukázať, že použitie taxi služby je pre realizáciu projektu nevyhnutné pri dodržaní zásady hospodárnosti a efektívnosti³⁹. V prípade, že prijímateľ nepreukáže vyššie uvedené podmienky, môže mu byť zo strany poskytovateľa pri využití taxi služby priznaná výška náhrady určená podľa výšky zodpovedajúcej použitiu verejnej osobnej dopravy.

Zamestnancovi/osobe vyslanému/vyslanej na pracovnú cestu patrí náhrada preukázaných výdavkov za ubytovanie. Aj v tomto prípade platí, že výdavky na ubytovanie majú zohľadňovať obvyklé ceny v danom mieste a čase, aby bolo dodržané pravidlo hospodárnosti, efektívnosti, účelnosti a účinnosti. Maximálny cenový limit pre ubytovanie na území SR a v zahraničí (pre zamestnanca/osobu vyslanú na pracovnú cestu) je definovaný v Prílohe č. 2 Príručky. Zároveň však prijímateľ musí dodržať vlastné interné predpisy organizácie, ak stanovujú nižší cenový limit.

Zamestnancovi/osobe vyslanému/vyslanej na pracovnú cestu patrí stravné za každý kalendárny deň pracovnej cesty, za podmienok ustanovených zákonom o cestovných náhradách. Suma stravného je stanovená v závislosti od času trvania pracovnej cesty v kalendárnom dni. Sadzby stravného pre tuzemskú pracovnú cestu upravuje aktuálne platné opatrenie k zákonu o cestovných náhradách (aktuálne platné opatrenie Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky o sumách stravného⁴¹).

Pri zahraničnej pracovnej ceste zamestnancovi/osobe patrí za každý kalendárny deň zahraničnej pracovnej cesty, za podmienok ustanovených zákonom o cestovných náhradách, stravné v eurách alebo cudzej mene. Toto stravné je stanovené v závislosti od času trvania zahraničnej pracovnej cesty mimo územia Slovenskej republiky. Sadzby stravného počas zahraničnej pracovnej cesty upravuje aktuálne platné opatrenie k zákonu o cestovných náhradách (aktuálne platné opatrenie Ministerstva financií Slovenskej republiky, ktorým sa ustanovujú základné sadzby stravného v eurách alebo v cudzej mene pri zahraničných pracovných cestách).

V prípade potrebných vedľajších výdavkov ide o výdavky spojené s pracovnou cestou, ako napr. parkovné, cestovné poistenie pri cestách do zahraničia, diaľničný poplatok⁴⁰, vstupenky na veľtrh, poplatky za úschovňu batožiny, konferenčné poplatky, miestne dane pri ubytovaní apod. Vreckové poskytované zamestnancovi na zahraničnú pracovnú cestu je považované za oprávnený výdavok v prípade, ak interná smernica organizácie upravuje spôsob jeho stanovenia a bolo reálne vyplatené zamestnancovi.

Zahraničné pracovné cesty sú oprávnené v odôvodnených prípadoch a za predpokladu, že boli schválené v ŽoNFP a sú zahrnuté v Zmluve o poskytnutí NFP/Rozhodnutí o schválení ŽoNFP, pri rešpektovaní pravidiel týkajúcich sa geografickej oprávnenosti vyplývajúcej zo všeobecného nariadenia. Výdavky na ubytovanie v hoteli v zahraničí musia zodpovedať cenám, ktoré sú v danom mieste a čase obvyklé***.

³⁹ V prípade, ak nie je možné z časového hľadiska a dostupnosti verejnej dopravy použiť inú alternatívu, považuje sa použitie taxi služby za oprávnené. Takýto prípad musí byť riadne odôvodnený.

⁴⁰ V prípade diaľničnej známky musí prijímateľ preukázať, že motorové vozidlo bolo počas celej pracovnej cesty využívané výlučne pre účely projektu a diaľničná známka bola nevyhnutná a spĺňa podmienky hospodárnosti. Ak sa motorové vozidlo využívalo pre účely projektu len z časti, prijímateľ predloží výpočet pre úhradu zodpovedajúcej/oprávnenej časti výdavku, ktorým bolo zakúpenie diaľničnej známky.

Externé služby (zabezpečené dodávateľským spôsobom)

Externé služby zahŕňajú najrôznejšie položky podľa typu projektu, ku ktorému sa viažu. Vybrané služby musia prispievať k dosahovaniu cieľov projektu a byť pre jeho realizáciu nevyhnutné.

Prijímateľ môže využívať služby dodávateľov v tých prípadoch a pre tie činnosti, kedy nie je možné alebo efektívne tieto služby/činnosti zabezpečiť vlastnými kapacitami. Podmienkou zostáva, že tieto služby musia byť preukázateľne nevyhnutné pre realizáciu projektu.

Medzi najčastejšie typy služieb, ktoré je možné zaradiť pod oprávnené výdavky OP KŽP pre NP, patria nasledovné:

- publikácie/školiace materiály/manuály - ak ide o nákup na zákazku vyvíjaných či vytváraných publikácií a školiacich materiálov (ako napr. knihy, manuály, príručky) alebo multimediálnych pomôcok;
- účasť zamestnancov prijímateľa na školeniach a odborných seminároch s príslušnou tematikou k národnému projektu;
- odborné služby/štúdie⁴¹ - zahŕňajú napr. výdavky na spracovanie štúdie, analýzy, zberu dát, zabezpečenie prekladov a tlmočenia a ďalších čiastkových odborných činností potrebných pre realizáciu projektu;
- nájomné a služby nájmu - zahŕňajú výdavky súvisiace s nájmom priestorov pre zabezpečenie aktivít projektu, na základe nájmovej zmluvy;
- poplatky za poštovné a telekomunikačné služby;
- preprava a doprava cieľových skupín v rámci informačných aktivít hlavnej aktivity;
- výroba a nákup informačných spotov, filmov (vrátane dabingu), televíznych, rozhlasových a webových relácií, platená inzercia, mediálny priestor;
- výdavky na konferencie/informačné aktivity - zahŕňajú výdavky na organizáciu a zabezpečenie realizácie konferencií alebo informačných aktivít organizovaných pre účely projektu, do ktorých budú zapojené cieľové skupiny, hosťujúci účastníci alebo širšia verejnosť. Tieto výdavky najčastejšie pokrývajú organizačné zabezpečenie, prenájom priestorov, prenájom techniky;
- podpora účastníkov⁴² (strava, ubytovanie) - ide o výdavky na zabezpečenie občerstvenia, stravy a ubytovania účastníkov podujatí (napr. konferencie, informačné aktivity) organizovaných v rámci projektu;
- iné výdavky - napríklad znalecké posudky⁴³ a ďalšie vyššie nešpecifikované služby, ktoré priamo súvisia s realizáciou projektu a sú pre projekt nevyhnutné;
- riadenie projektu - externé;
- znalecké posudky⁴⁴;
- externé služby zabezpečujúce informovanie a komunikáciu o podpore získanej z EŠIF na spolufinancovanie projektu⁴⁵;

⁴¹ Prijímateľ je povinný rešpektovať zásadu „hodnota za peniaze/value for money“. Výdavky na odborné služby a štúdie musia byť nevyhnutné a musí byť preukázaná ich využiteľnosť v rámci realizácie projektu. Prijímateľ je okrem zdôvodnenia nevyhnutnosti a využiteľnosti v projekte povinný definovať aj požiadavky na odbornosť osôb, ktoré zabezpečia vypracovanie štúdií. Osoby zabezpečujúce dané služby nesmú byť v pracovnoprávnom vzťahu s prijímateľom. Poskytovateľ je oprávnený overiť hospodárnosť, efektívnosť a účelnosť tohto výdavku v procese implementácie projektu aj na základe nezávislého posudku.

⁴² Účastníkom sa rozumie fyzická osoba, ktorá sa zúčastní predmetného podujatia (môže ísť napr. o cieľovú skupinu, verejnosť, užívateľ). Poskytovateľ je oprávnený stanoviť maximálny cenový limit pre stravovanie/občerstvenie účastníkov.

⁴³ Prijímateľ je povinný rešpektovať zásadu „hodnota za peniaze/value for money“. Poskytovateľ ustanoví podmienky, za ktorých je možné uvedené služby považovať za oprávnené v relevantnom vyzvaní.

⁴⁴ Výdavky na znalecké posudky musia spĺňať podmienku nevyhnutnosti a využiteľnosti v rámci realizácie projektu a musia byť vypracované odborne spôsobilými osobami. Odbornú spôsobilosť zadefinuje žiadateľ pri výbere osôb zabezpečujúcich danú službu na základe charakteru posudzovanej činnosti. Znalecké posudky nemôžu vypracovať osoby, ktoré sú v pracovno-právnom vzťahu s prijímateľom. Poskytovateľ je oprávnený v rámci procesu implementácie overiť zabezpečenie tejto služby na základe nezávislého posudku.

- externé služby zabezpečujúce prípravu a realizáciu procesu VO a prieskumov trhu.

V prípade, ak prijímateľ zabezpečuje riadenie projektu dodávateľsky a súčasne je projekt realizovaný v rámci vyzvania, v ktorom sa aplikuje zjednodušené vykazovanie výdavkov systémom paušálnych sadzieb, takýto výdavok je zaradený medzi priame výdavky. Inak sa takéto výdavky zaraďujú medzi nepriame výdavky (majú charakter bežných výdavkov) a spadajú do limitu nepriamych výdavkov uvedených v kapitole 3 predmetnej Príručky.

Oprávnené výdavky za externé služby bezprostredne súvisiace s **riadením projektu – externé**, je možné v rámci národných projektov OP KŽP uplatniť výlučne v rámci pracovnej pozície Projektový manažér – externý (pozri tabuľka nižšie).

Pracovná pozícia	Rámcové činnosti vykonávané v rámci riadenia projektu
Projektový manažér – externý	▪ finančné riadenie projektu ▪ monitorovanie projektu/sledovanie čiastkových a celkových výsledkov projektu ▪ vykonávanie zmien v projekte ▪ poradenstvo v oblasti informovania a komunikácie o podpore získanej z EŠIF na spolufinancovanie projektu⁴⁶ ▪ iné

Finančný limit pre odplatu za služby poskytované v rámci pracovnej pozície Projektový manažér – externý sú uvedené v Prílohe č. 2 Príručky⁴⁷.

Neoprávnenými výdavkami sú spravidla služby, ktoré neprispievajú k dosahovaniu cieľov projektu, t. j. nie sú pre jeho realizáciu nevyhnutné.

Prevádzkové výdavky

Oprávnenými výdavkami sú:

- prevádzkové výdavky bezprostredne súvisiace s realizáciou projektu (napr. výdavky na nájom, služby nájmu, strážnu službu, vodné a stočné, nákup pohonných hmôt a energie, na telefón, internet, upratovanie, nákup spotrebného tovaru, prevádzkového materiálu a iné), či už v podobe priamych, alebo nepriamych (režijných) výdavkov;
- výdavky na technické vybavenie objektov (napr. nábytok, podlahoviny a koberce, výpočtová technika a vybavenie, telekomunikačná a iná technika).

Neoprávnenými výdavkami sú spravidla prevádzkové výdavky, ktoré neprispievajú k dosahovaniu cieľov projektu, t. j. nie sú pre jeho realizáciu nevyhnutné.

Finančné výdavky a poplatky

Všeobecnou podmienkou oprávnenosti finančných výdavkov a poplatkov je ich nevyhnutnosť a priama väzba na projekt, resp. ich vynaloženie v súvislosti s projektom. Medzi oprávnené výdavky patria napr.:

⁴⁵ Ide o zabezpečenie pre projekt relevantných nástrojov pre informovanie a komunikáciu (napr. dočasný pútač a stála tabuľa, alebo plagát, publikovanie článkov o projekte a iné) bližšie špecifikovaných v Manuáli pre informovanie a komunikáciu pre OP KŽP.

⁴⁶ Poradenstvo ohľadom špecifik jednotlivých nástrojov pre informovanie a komunikáciu uvedených v Manuáli pre informovanie a komunikáciu pre OP KŽP.

⁴⁷ Týmto nie je dotknutá možnosť, že odplata za služby dohodnutá medzi dodávateľom a prijímateľom je vyššia ako je finančný limit stanovený poskytovateľom, avšak rozdiel medzi dohodnutou odplatou a stanoveným finančným limitom bude určený ako neoprávnený výdavok.

- správne a miestne poplatky (napr. za úkony a konania orgánov štátnej správy, vyšších územných celkov, obcí podľa zákona č. 145/1995 Z. z. o správnych poplatkoch v znení neskorších predpisov), notárske poplatky;
- bankové poplatky za medzinárodné finančné transakcie;
- výdavky na zriadenie a vedenie účtu alebo účtov a za finančné transakcie na tomto účte;
- poistenie majetku financovaného z projektu.

Neoprávnenými výdavkami sú spravidla finančné výdavky a poplatky, ktoré nie sú pre jeho realizáciu nevyhnutné a nemajú priamu väzbu na projekt, a to najmä:

- a) správne a miestne poplatky, ktoré nemajú priamu väzbu na projekt, resp. ich neoprávnenosť bola stanovená poskytovateľom;
- b) výdavky na právne služby prijímateľa voči poskytovateľovi (napr. žaloba, vypracovanie stanoviska);
- c) sankčné poplatky, pokuty⁴⁸ a penále, prípadne ďalšie sankčné výdavky, či už dohodnuté v zmluvách alebo vzniknuté z iných príčin;
- d) manká a škody;
- e) úroky z úverov a pôžičiek⁴⁹;
- f) dary;
- g) poplatky, resp. iné náklady prijímateľa (vrátane prípadných kurzových strát), ktoré vznikajú z dôvodu vedenia účtu na príjem NFP v zahraničí.

Daň z pridanej hodnoty a iné dane

V zmysle čl. 69 všeobecného nariadenia je daň z pridanej hodnoty (ďalej aj „DPH“) neoprávneným výdavkom, avšak postup zdaňovania daňou z pridanej hodnoty umožňuje, aby DPH za určitých okolností bola oprávneným výdavkom. DPH nie je oprávneným výdavkom v prípade, že prijímateľ má nárok na jej odpočet na vstupe. Nárok na odpočet je vymedzený zákonom o DPH.

Oprávnená DPH sa vzťahuje len k plneniam, ktoré sú považované za oprávnené. V prípade, ak je výdavok oprávnený iba čiastočne, daň z pridanej hodnoty vzťahujúca sa k tomuto výdavku, je oprávneným výdavkom v rovnakom pomere.

Medzi oprávnené výdavky patrí daň z príjmu fyzických osôb, ktorá je súčasťou hrubej mzdy, resp. odmeny za vykonanú prácu (ide o oprávnené výdavky v rámci osobných výdavkov a daň za ubytovanie, ktorá je oprávneným výdavkom v rámci cestovných náhrad).

Neoprávnenými výdavkami sú spravidla:

- DPH v prípade, keď je nárokovateľná na vrátenie akýmkoľvek spôsobom;
- priame dane (daň z nehnuteľnosti, daň z motorových vozidiel a pod.).

⁴⁸ Takýmito výdavkami sú napr. pokuty (napr. pokuty uložené v súlade s ustanoveniami všeobecne záväzných právnych predpisov za porušenie princípu „znečisťovateľ platí“) a iné druhy uložených peňažných alebo nepeňažných sankcií.

⁴⁹ Týmto nie je dotknuté ustanovenie čl. 69 ods. 3 písm. a) všeobecného nariadenia.

5. Kategorizácia oprávnených výdavkov

Oprávnené výdavky OP KŽP sú **kategorizované** do príslušných tried a skupín oprávnených výdavkov.

Jednotlivé triedy, skupiny a najčastejšie sa vyskytujúce typy oprávnených výdavkov sú bližšie definované v **Číselníku oprávnených výdavkov pre národné projekty** OP KŽP (ďalej aj „číselník“), ktorý tvorí **Prílohu č. 1** tejto Príručky.

Účelom číselníka je **kategorizovať oprávnené výdavky** a uľahčiť tak žiadateľom ich správne zaradenie do príslušných tried a skupín oprávnených výdavkov v systéme ITMS 2014+ (najmä pri príprave ŽoNFP/zostavovaní rozpočtu projektu a pri príprave žiadostí o platbu).

Číselník oprávnených výdavkov je integrovaný do verejnej, ako aj neverejnej časti ITMS2014+.

6. Neoprávnené výdavky pre národné projekty OP KŽP

Nižšie uvedené výdavky bude poskytovateľ považovať za **neoprávnené**, bez ohľadu na ich vzťah k cieľom a charakteru projektu⁵⁰:

- akákoľvek časť výdavkov, ktorou by sa prekročila maximálna intenzita pomoci, alebo stanovené finančné limity a benchmarky⁵¹;
- príprava žiadosti o poskytnutie NFP;
- nákup stavieb;
- nákup pozemkov vo výške nad 10 % celkových priamych oprávnených výdavkov na projekt;
- nákup lesov;
- revízie a kontroly zariadení, technické prehliadky, funkčné skúšky, garančné a emisné merania, ak nie sú súčasťou zmluvy o dielo, ale sú obstarávané samostatne;
- vedľajšie rozpočtové náklady (VRN), okrem výdavkov na zariadenia staveniska;
- geologické práce a odborný geologický dohľad;
- rezerva na nepredvídané výdavky (napr. rezerva na nepredvídané výdavky súvisiace so stavebnými, či geologickými prácami, alebo nadobudnutím technologických a technických zariadení);
- akreditácie, reakreditácie;
- správne poplatky, ktoré nemajú priamu väzbu na projekt;
- daňové poplatky a dovozné prirážky;
- výdavky na nákup použitého zariadenia;
- odpisy;
- vecné príspevky;
- sankčné poplatky, pokuty⁵² a penále, prípadne ďalšie sankčné výdavky, či už dohodnuté v zmluvách alebo vzniknuté z iných príčin;
- výdavky na právne služby prijímateľa voči poskytovateľovi;
- manká, škody a dlhy;
- nesplatené dlžné úroky z úverov a pôžičiek⁵³;
- dary;
- územné vplyvy;
- položky financované z iných finančných zdrojov (Envirofond, Recyklačný fond);
- DPH v prípade, keď je nárokovateľná na vrátenie akýmkoľvek spôsobom;
- priame dane (napr. daň z nehnuteľnosti, daň z motorových vozidiel a pod.);
- výdavky, ktoré nie sú riadne zdokladované;
- iné výdavky priamo nesúvisiace s projektom, resp. nesplňajúce podmienky oprávnenosti v zmysle tejto Príručky alebo príslušného vyzvania.

⁵⁰ Uvedené neoprávnené výdavky nepredstavujú kompletný (konečný) zoznam. Poskytovateľ nemôže, vzhľadom na rozmanitosť aktivít realizovaných v rámci národných projektov OP KŽP, identifikovať všetky neoprávnené výdavky, ktoré môžu v súvislosti s realizáciou projektov vzniknúť.

⁵¹ Prekročenie stanoveného benchmarku je povolené vo výnimočných a dobre zdôvodnených prípadoch.

⁵² Takýmito výdavkami sú napr. pokuty (napr. pokuty uložené v súlade s ustanoveniami všeobecne záväzných právnych predpisov za porušenie princípu „znečisťovateľ platí“) a iné druhy uložených peňažných alebo nepeňažných sankcií.

⁵³ Týmto nie je dotknuté ustanovenie čl. 69 ods. 3 písm. a) všeobecného nariadenia.

7. Podmienky hospodárnosti výdavkov

Žiadateľ/prijímateľ **je povinný** v zmysle osobitných predpisov pri používaní verejných prostriedkov, ktorým je aj NFP, zachovávať **zásadu hospodárnosti**, a preto bude poskytovateľ v jednotlivých oblastiach implementácie projektu posudzovať, či navrhnuté **výdavky projektu spĺňajú podmienku hospodárnosti⁵⁴ a či zodpovedajú obvyklým cenám v danom mieste a čase**.

Východiskom pre posudzovanie oprávnenosti výdavkov projektov OP KŽP z pohľadu ich hospodárnosti je *Metodický pokyn CKO č. 18 k overovaniu hospodárnosti výdavkov na programové obdobie 2014 – 2020 v platnom znení*, ktorý formuluje základné pravidlá a postupy pre proces posudzovania zásady hospodárnosti výdavkov projektu, resp. ŽoNFP.

Nastavenie podmienok vzťahujúcich sa na hospodárnosť výdavkov projektov OP KŽP vychádza zo snahy poskytovateľa zabezpečiť efektívny spôsob preukazovania (zo strany žiadateľa/prijímateľa) a overovania (zo strany poskytovateľa) hospodárnosti výdavkov projektu prostredníctvom využitia smerných ukazovateľov (benchmarkov) a finančných limitov s dôrazom na dodržiavanie zásady „hodnota za peniaze/value for money“.

Poskytovateľ posudzuje oprávnenosť výdavkov projektu (ŽoNFP) z hľadiska hospodárnosti **primárne v nasledujúcich procesných fázach implementácie**:

- a) konanie o ŽoNFP;
- b) realizácia projektu;
- c) verejné obstarávanie a obstarávanie nespádajúce pod pravidlá verejného obstarávania.

Každá z vyššie uvedených procesných fáz má špecifické zameranie, rozsah, účel a časové začlenenie do implementačného procesu. Z uvedeného vyplýva, že aj rozsah a zameranie posúdenia zásady hospodárnosti je pre jednotlivé fázy diferencované.

Žiadateľ/prijímateľ sa nezbavuje výlučnej a konečnej zodpovednosti za dodržanie zásady hospodárnosti úkonom poskytovateľa uskutočneným v rámci jednej z vyššie uvedených procesných fáz implementácie, ktorým neidentifikoval porušenie zásady hospodárnosti. Poskytovateľ je oprávnený, aj na základe nových, resp. opakovaných úkonov (najmä v prípadoch, ak poskytovateľ identifikuje nové skutočnosti, ktoré neboli posúdené v čase pôvodnej kontroly hospodárnosti alebo v prípadoch dodatočného uistenia sa o správnosti výsledku pôvodnej kontroly hospodárnosti) uskutočnených v rámci jednej z vyššie uvedených procesných fáz implementácie, uplatniť voči prijímateľovi sankcie za nedodržanie zásady hospodárnosti.

Poskytovateľ pri posudzovaní hospodárnosti využíva tzv. **pomocné nástroje**. Pomocné nástroje predstavujú prostriedky, resp. opatrenia, ktoré pomáhajú získať primerané uistenie o tom, že výdavky na realizované projekty (resp. výdavky uvádzané v ŽoNFP) sú vynaložené hospodárne. Medzi pomocné nástroje používané v rámci implementácie OP KŽP patria:

- finančné limity;
- percentuálne limity;
- prieskum trhu;
- znalecký alebo odborný posudok;
- zrealizované verejné obstarávanie;
- benchmarky;
- stavebný rozpočet/rozpočet vypracovaný oprávnenou osobou .

Pomocné nástroje, na základe ktorých sa bude posudzovať hospodárnosť výdavkov v rámci príslušného národného projektu, sú stanovené v príslušnom vyzvaní.

⁵⁴ Hospodárnosťou sa rozumie vynaloženie verejných financií na vykonanie činnosti alebo obstaranie tovarov, prác a služieb v správnom čase, vo vhodnom množstve a kvalite za najlepšiu cenu. Na úrovni projektu sa hospodárnosťou rozumie minimalizácia výdavkov nevyhnutých na realizáciu projektu pri rešpektovaní cieľov projektu pri zachovaní vyššie uvedených podmienok.

Finančné a percentuálne limity

V prípade výdavkov/skupín výdavkov, pre ktoré sú stanovené finančné/percentuálne limity, sú výdavky oprávnené iba do výšky stanoveného finančného limitu. **Akékoľvek prekročenie stanovených limitov bude považované za neoprávnené.**

Limitovanie oprávnenej výšky výdavkov sa používa v nasledovných prípadoch:

- a) stanovenie finančných limitov na úrovni jednotkových výdavkov (napr. finančný limit pre hrubú mesačnú mzdu/hrubú hodinovú odmenu, pre dodanie a inštaláciu dočasného pútača, atď.);
- b) stanovenie percentuálnych limitov pre skupinu výdavkov (napr. percentuálny limit pre výšku nepriamych výdavkov projektu s ohľadom na priame výdavky projektu,)⁵⁵.

Dodržaním stanoveného finančného limitu pre jednotkový výdavok sa tento považuje za hospodárny. Uvedené sa **nevzťahuje** na percentuálne limity stanovené pre jednotlivé skupiny výdavkov, ktorých primárnym cieľom je obmedzenie výšky (podielu) určitých špecifických typov/skupín výdavkov a nie preukázanie hospodárnosti výdavku.

Kompletný prehľad stanovených finančných a percentuálnych limitov pre vybrané výdavky/skupiny výdavkov je uvedený v **Prílohe č. 2 Finančné a percentuálne limity pre národné projekty** OP KŽP tejto Príručky. Stanovené konkrétne hodnoty finančných limitov budú pravidelne aktualizované v závislosti od vývoja trhových cien.

Prieskum trhu

Prieskum trhu predstavuje pomocný nástroj na overovanie hospodárnosti výdavkov najmä v prípade výdavkov, pre ktoré nie sú stanovené finančné limity a zároveň žiadateľ nepreukazuje hospodárnosť výdavkov prostredníctvom zrealizovaného VO, znaleckým alebo odborným posudkom alebo v prípade výdavkov na stavebné práce stavebným rozpočtom vypracovaným oprávnenou osobou.

Žiadateľ vykoná prieskum trhu vyžiadaním/identifikovaním minimálne 3 ponúk od rôznych potenciálnych dodávateľov na predmet zákazky tovaru, práce alebo služby, s cieľom zistenia aktuálnych cenových úrovní.

Poskytovateľ je oprávnený v prípade, že na úrovni žiadateľa nie je možné získať/identifikovať minimálne 3 ponuky od potenciálnych dodávateľov, akceptovať aj nižší počet ponúk. V takomto prípade poskytovateľ overí opodstatnenosť zdôvodnenia nižšieho ako požadovaného počtu oslovených potenciálnych dodávateľov zo strany žiadateľa.

Poskytovateľ je oprávnený v rámci vyzvania stanoviť nižší počet ponúk od potenciálnych dodávateľov (najmä v prípade objektívnych skutočností vyplývajúcich zo špecifik typov oprávnených aktivít a žiadateľov).

V prípade, že daný výdavok spadá pod tovar/službu/prácu, ktorá je bežne dostupný na trhu, prieskum trhu môže žiadateľ vykonať aj na základe údajov zverejnených na elektronickom trhovisku (www.eks.sk). V tomto prípade identifikuje minimálne 3 rovnaké alebo porovnateľné zákazky, ktorých priemerná hodnota bude preukazovať hospodárnosť výdavku požadovaného žiadateľom.

Výstupné informácie o vykonanom prieskume trhu žiadateľ zaznamená v zázname o vykonaní prieskumu trhu, v ktorom vyhodnotí výsledky prieskumu trhu z hľadiska priemernej ceny.

Poskytovateľ je oprávnený overiť výšku výdavkov nárokových v ŽoNFP, na základe žiadateľom vykonaného prieskumu trhu, ako aj prostredníctvom vykonania svojho vlastného prieskumu trhu. V prípade, ak výška výdavkov nárokových žiadateľom v rozpočte ŽoNFP, prevyšuje ceny identifikované poskytovateľom, na základe ním vykonaného prieskumu trhu, poskytovateľ bude považovať tieto výdavky za nehospodárne a maximálnou výškou oprávnených výdavkov jednotkových cien žiadateľa/prijímateľa bude výška oprávnených výdavkov stanovená poskytovateľom na základe ním vykonaného prieskumu trhu.

⁵⁵ V niektorých prípadoch sú percentuálne limity stanovené nielen pre skupiny výdavkov, ale aj jednotkové výdavky (napr. nákup pozemku).

Zároveň je poskytovateľ oprávnený stanoviť ako podmienku poskytnutia príspevku vo vyzvaní osobitné podmienky pre proces verejného obstarávania, resp. vykonanie prieskumu.

Znalecký/odborný posudok

Znaleckým posudkom, vyhotoveným znalcom podľa zákona o znalcoch, tlmočníkoch a predkladateľoch alebo odborným posudkom vypracovaným odborne spôsobilou osobou, žiadateľ preukazuje hospodárnosť výdavkov na nákup nehnuteľností (pozemky, stavby). Znalecký posudok, ktorým sa pri zohľadnení trhových podmienok oceňujú nehnuteľnosti (pozemok, ktorého nákup je predmetom projektu), nesmie byť starší ako 3 mesiace ku dňu predloženia žiadosti o NFP. Uvedená lehota neplatí v prípade, ak bol žiadateľ vlastníkom nehnuteľnosti pred podaním ŽoNFP.

Výdavky na nákup nehnuteľností stanovené v rozpočte ŽoNFP, ktoré budú vyššie ako je cena nehnuteľnosti stanovená znaleckým alebo odborným posudkom, budú považované za neoprávnené. Poskytovateľ v takom prípade zníži oprávnené výdavky projektu o časť výdavkov, ktoré boli identifikované ako neoprávnené, z dôvodu prekročenia ceny nehnuteľnosti stanovenej znaleckým/odborným posudkom.

Znaleckým alebo odborným posudkom je tiež možné zo strany žiadateľa preukázať hospodárnosť tých výdavkov na obstaranie hnuteľného majetku (napr. špeciálne strojné zariadenia, technológie), v prípade ktorých nebolo objektívne možné (na základe čestného vyhlásenia žiadateľa) vykonať riadny prieskum trhu⁵⁶.

Stavebný rozpočet/rozpočet vypracovaný oprávnenou osobou

Stavebný rozpočet/rozpočet vypracovaný oprávnenou osobou⁵⁷ je možné použiť na preukázanie hospodárnosti výdavkov v prípade, ak na výdavky na stavebné práce/tovary nie sú stanovené benchmarky ani finančné limity a zároveň žiadateľ nepreukazuje hospodárnosť výdavkov na stavebné práce/tovary, prostredníctvom zrealizovaného VO.

Zrealizované verejné obstarávanie

Vo všeobecnosti platí, že v prípade výdavkov spadajúcich pod pravidlá VO, sú na financovanie oprávnené výdavky do výšky, ktorá bola stanovená VO na základe kontroly VO vykonanej poskytovateľom.

V prípade, ak žiadateľ ukončil proces VO pred predložením ŽoNFP, je oprávnený preukázať hospodárnosť predmetných výdavkov na základe výsledku zrealizovaného VO. V takom prípade žiadateľ stanoví v rozpočte ŽoNFP výšku oprávnených výdavkov v zmysle ukončeného VO, resp. v zmysle výsledku kontroly VO vykonanej poskytovateľom, v súlade s Oznámením o záväzných podmienkach VO.

Týmto nie je dotknutá povinnosť dodržania stanovených finančných limitov a benchmarkov.

Pri príprave a realizácii procesu VO postupuje žiadateľ, v čase prípravy žiadosti o NFP, v súlade s Oznámením o záväzných podmienkach, ktoré definuje rozsah spolupráce medzi poskytovateľom a verejným obstarávateľom/obstarávateľom/osobou podľa § 7 t. j. budúcim žiadateľom/prijímateľom.

Individuálne pomocné nástroje

Medzi individuálne pomocné nástroje na overovanie hospodárnosti výdavkov patria napr.:

- interné predpisy/smernice organizácie žiadateľa (v prípade cestovných náhrad na ubytovanie v SR/zahraničí)
- platná mzdová politika organizácie žiadateľa mimo projektu (v prípade mzdových výdavkov zamestnancov žiadateľa, resp. odmien za práce vykonávané mimo pracovného pomeru).

⁵⁶ Znalecký alebo odborný posudok môže byť vypracovaný aj internými kapacitami žiadateľa/prijímateľa pri dodržaní objektívnosti vypracovaného posudku. Objektívnosť posudku je Poskytovateľ oprávnený overiť prostredníctvom kontrolného znaleckého posudku spracovaného nezávislým znalcom/odborníkom.

⁵⁷ Zákon Slovenskej národnej rady č. 138/1992 Zb. o autorizovaných architektoch a autorizovaných stavebných inžinieroch.

Vyššie uvedené individuálne pomocné nástroje sú v podmienkach OP KŽP používané vždy v kombinácii so štandardnými pomocnými nástrojmi (napr. finančný alebo percentuálny limit), ktorých výšku stanovil poskytovateľ, a je preto pre žiadateľa/prijímateľa záväzná.

Benchmarky

Benchmarky (t. j. smerný ukazovateľ mernej investičnej náročnosti) je jedným z nástrojov na overovanie hospodárnosti a efektívnosti výdavkov projektu, ktorý spočíva v porovnaní plánovanej hodnoty benchmarku na úrovni projektu s referenčnou hodnotou benchmarku stanovenou na optimálnej, resp. prijateľnej úrovni, ktorá predstavuje optimálnu výšku nákladov (výdavkov) hlavných aktivít projektu na jednotku výstupu projektu.

Pre účel použitia v rámci OP KŽP je benchmark definovaný **ako maximálna prípustná hodnota merateľného ukazovateľa na úrovni projektu za štandardných podmienok.**

V prípade prekročenia stanovenej hodnoty benchmarkov poskytovateľ posúdi, či toto prekročenie zodpovedá zdôvodneniu žiadateľa. To znamená, že prekročenie stanovenej referenčnej hodnoty benchmarkov bude prijateľné iba v objektívne odôvodnených prípadoch. **Prekročenie referenčnej hodnoty benchmarku bez relevantného a overiteľného odôvodnenia bude vyhodnotené ako nesplnenie podmienky hospodárnosti výdavkov projektu, pričom platí, že takýto projekt nebude v rámci procesu konania o ŽoNFP schválený.**

Konkrétne hodnoty benchmarkov je poskytovateľ oprávnený stanoviť v príslušnom vyzvaní.